

man kun har tilbage den eneste naturlige Institution at holde sig til, nemlig Staten. Jeg ser heller ikke, at der kan være saa overdreven stor Forskel paa dette Princip og paa Princippet i meget af det bestaaende, naar vi her tale om Apotekerforholdene. Det maa indrømmes, at Forskellen paa at bestyre et Apotek for en Kapitalist, der ikke selv tager direkte Del i Forretningen, og at bestyre et Apotek for Staten, eller Forskellen paa at betale Afgift af et Apotek til Staten eller modtage Løn af Statskassen, eventuelt saa Tillæg, Præmie for god Forretningsgang, ingenlunde kan siges at være saa overordentlig stor. Jeg ser ikke deri nogen saa overordentlig Forskel, noget saa vanskeligt, at man skulde anse det for umuligt at skride til en Ordning af dette Spørgsmaal ad den Vej, som Socialdemokratiet har foreslaaet. Men hertil kommer endvidere, at det maa siges at være absolut det national-økonomisk fordelagtigste at indrette Apotekerdriften med Statsformaalene for Dje. Gaaſte vist, man vil standse ved de betydelige Summer, der drejer sig om, naar der er Tale om Afløsning. Man kan nævne 20—25 Mill. Kr., og man kan sige, at dette andrager en betydelig Hentydelse; men for det første er det høist sandsynligt, at Staten med Tiden vil indvinde hele dette Beløb igen, naar den selv driver Forretningen, for det andet vil der, selv om dette betvivles, gaaſte sikkert alligevel være en Gevinst, idet en retfærdig og fornuftig Ordning paa dette Omraade nødvendigvis maa medføre en Gevinst for Landet i det hele. Det vil medføre, at man gaaſte anderledes vil kunne indøkomme de syge rundt omkring i vor Befolkning, give en let Afgang til Apotekerne og staffe billigere Medicin. Jeg skal ikke nævne god Medicin i Forbindelse med Billighed, da jeg ikke tvivler om, at Medicinen under de nuværende Forhold er god, bedre end man maaſte strengt taget havde Grund til at vente under disse Forhold; men jeg er ikke et Øjeblik i Tvivl om, at Forholdene maaſte blive bedre ved Statens regulerende og ordnende Indflydelse. Og videre tror jeg, at naar alle disse Fordele blive vejede op mod, hvad der for Øjeblikket bydes under den mere eller mindre private Drift, vil Staten være i Stand til at løse de andre Opgaver, der maa være Tale om, naar man gaar ind paa en Omordning af Apotekerforhold. f. Eks. at sikre de farmacæutiske Arbejdere en højere Løn, at skabe en Pensionsfond, at indrette en Statsadministration, der kan have et tilstrækkelig vaagent Dje med Forholdene og derved sikre Publikums Krav, og endelig til Slutning at skride

til en lempelig Nedsættelse af Taksterne og til en almindelig Oprettelse af ny Apoteker i de Egne, hvor noget saadant maaſte siges at være nødvendigt. Jeg ved meget godt, at man vil møde denne Fordring fra vor Side med at tale om Tvang, om Indgriben i det private Initiativ, og hvad der i øvrigt kan siges her som i saa mange andre Sager af lignende Art, hvor det dog er bevisligt, at den private Kapital ikke længere evner at tjene Samfundets Dje med, men jeg kunde dog i Tilslutning til den sidste ærede Taler (Rørdam) have lyst til at pege paa, at naar den bestaaende Stat lovgiver, som den har gjort i det foreliggende Lovforslag, kan den jo ikke undvære Tvang, og det er da en Tvang, der maaſte i adskillige Retninger vil gaa videre, end Socialdemokratiet kræver, thi jeg ser ikke rettere end, at naar man erkender, at de reelle Apotekerprivilegier skulle opretholdes, naar man ikke vil skride til at aflasse dem, afløse dem, burde man dog heller ikke hindre disse Indehavere i at have en saadan Form for Ejendomsretten, at de i alt Fald vare ligesaa fri Mennesker som andre Samfundsborgere, men det har man ikke en Gang Evnen til. Man har været nødsaget til at træffe Bestemmelser, der saaledes som fremhævet af det ærede Medlem for Saksføring (Rørdam), ere af en saadan Art, at de maa siges at gribe gaaſte betydeligt ind i den personlige Frihed. Jeg skal ikke komme yderligere ind derpaa, da det allerede er tilstrækkelig omtalt; men jeg tror, jeg tør paastaa, at denne Frygt for, at naar Samfundet overtager en Forretning, vil det betyde Individuets Afhængighed, Tvang og Tyranni, er noget, som vi mere og mere ere komne bort fra i samme Grad, som vi have set, at Andelsforetagender og Statsinstitutioner i Virkeligheden have Evnen til at føre en Forretning, uden at de, der bestaaſtiges derved, altsaa i sidste Tilfælde Statens Embedsmænd, et eneste Øjeblik have begyndt at tale om Tyranni. Det skulde da være de underordnede Bestillingsmænd, som ikke maa være i Fagforeninger, og som have Grund til at klage over deres Løn; men hvad de højere staaende Embedsmænd angaa, der for saa vidt passe godt ind i den kapitalistiske Drifts Ramme, tvivler jeg om, at de ville tale om Tyranni.

Jeg kan derfor ikke se rettere, end at Statsdrift paa dette Omraade er det eneste forsvarlige. Men selv om man ikke vilde gaa saa vidt, havde man dog allerede i Betænkningen og i Eksemplerne fra andre Lande faaet Anvisninger, der kunde være fulgte, og som vilde have bidraget til at